

Foaia Diecezană

Organul oficial al eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

Prețul abonamentului:	APARE DUMINECA	Prețul inserțiunilor
Parohiile cl. I. și II. pe un an 400 Lei Parohiile cl. III. și subclasă „ 300 Lei Un număr 5 Lei Pentru străinătate pe un an . . . 500 Lei	Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană”. Iar banii pentru abonamente și inserțiuni se trimit administrațiunii „Tipografia și Librăria Diecezană” în Caransebeș	Pentru publicațiuni oficioase, concurse edictate etc. publicate de 3 ori, dacă coastă până la 150 de cuvinte 120. Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de acel în sus 200 Lei

Chemare la realitate.

de Nichifor Crainic

„Pentru unirea cu Roma” pledează a nu mai știu câtea oară ziarul Unirea dela Blaj. Pe vremuri, când eram mai tineri, aceste pledoarii ne iritau oarecum. Azi le privim ca pe niște simple exerciții ale lui Tantal, care tot își mai aplăcă setea către o apă la care însă nu ajunge nici odată. De 241 de ani durează această persuasiune din partea fraților noștri uniți fără nici un rezultat și fără nici o perspectivă de viitor.

O îndoită metodă întrebuințează ei ca să ne convingă: pe de o parte critică fără îndurare creștină neajunsurile de care suferim noi, ortodocșii, iar pe de alta ne arată foloasele, pe care le-am putea trage, din unirea cu Roma.

În ce privește critica lor, n'am văzut până azi un om convins de ea să treacă dincolo. Afară de aceasta, dacă noi am riposta cu aceeași măsură, am deslănțui între unii și alții un războiu de înveninare, ce n'ar aduce decât slăbirea românilor și a credinței. Ei atacă bunăoară, în foiletoane nesfârșite, pe marele Patriarh al Bizanțului Fotie, acest colos al unianismului creștin, dela care se trage chiar umanismul Occidentului, cum recunosc învățații istorici. Dacă noi am aplica aceeași metodă la o serie de papi faimoși din epoca Renașterii și i-am înfățișa în uriașa lor infamie, unde-am ajunge, frați blăjeni? Și ce s'ar alege atunci din dogma infalibilității papale? N'o facem fiindcă scrisul creștin n'are misiunea de a scoate mereu pe ticăloși din sarcofagii, ci de a îmbărbăta pe cei vii cu virtuțile întrupate în marile figuri ale Bisericii, care sunt, din fericire, mult mai numeroase decât profanatorii cu tiară. În ce privește pe genialul Patriarh Fotie, dacă frații uniți ar fi loviți de grația spiritului imparțial, i-am vedea, fără îndoială, preamărindu-l împreună cu noi ca

pe unul din părinții culturii occidentale, cu care vor să se mândrească domniile lor.

Cealaltă metodă pentru a ne convinge stă în enumerarea unor presupuse avantagii, pe cari le-am avea din unirea cu Roma. Obiceiul acestor își are originea în chiar unirea dela 1700, care, precum se știe, s'a făcut pe temeuri de avantagii făgăduite și — neținute. Ce avantagii ne oferă autorul ultimului articol din ziarul blăjan? El scrie: monahismul român, care se găsește azi într'o stare de imperfecțiune, ar câștiga mult dela disciplina ordinelor romano-catolice. Noi recunoaștem și starea de plâns a monahismului nostru și disciplina monahismului occidental. Dar dacă monahismul nostru e în stare de decadență, aceasta nu se datorește faptului că nu e romano-catolic. Veacuri întregi monahismul acesta a fost în România la nivelul vieții îngerești și atâta cultură câtă avem până la jumătatea secolului 19-lea i se datorește lui. În acea vreme de înflorire, nu numai că n'avea nici o atingere cu ordinele occidentale, dar lupta dumnezeiește împotriva ereziilor susținute de ele. Concluzia firească este că acest monahism se poate ridica singur de unde a căzut, atunci când pricinile interne ale decadenței vor fi dispărut. În ce privește Ardealul, dacă acolo nu avem încă un monahism înghebat, aceasta o știu bine frații uniți, se datorește furiei romano-catolice și unite de odinioară, care a distrus din temelie sfintele mănăstiri, — vre-o 200! de peste munte. În locul acestei pustiiri, am vrea să știm unde e monahismul unit, creat după modelurile apusene, ce ni se îmbiază? Fiindcă, în loc să alergăm tocmai la Roma, noi ortodocșii am fi, poate, fericiți să ne alegem prototipurile renașterii spirituale de aici mai de aproape, dela Blaj bunăoară.

Alt avantaju vede autorul în folosirea de către teologii noștri a literaturii romano-catolice. Dar tot așa teologii apuseni folosesc literatura

noastră răsăriteană. Pentru aceasta, nici ei nu simt nevoia să treacă, — deși unii aprofundând-o au trecut, — cum nici noi nu simțim nevoia să trecem. Schimbul de idei e universalmente practicat, nu numai interconfesional.

Un alt avantajiu foarte ispitor ar fi cascada de lumină ce s'ar revărsa asupra noastră dacă ne-am uni cu Roma. Autorul ne dă o probă în cronicarii noștri, cari ar fi descoperit că suntem latini fiindcă au învățat carte în Polonia catolică. Argumentul n'are absolut nicio valoare. Dimitrie Cantemir, fenomenalul învățat din veacul cronicarilor nu s'a format în Polonia, ci la școala bizantină din Constantinopol. Cât despre genul istoriografic al cronicilor, el nu se trage din Polonia sau din Apus, fiindcă acest gen a fost creat de bizantinul Malala, dela care a trecut apoi și în Occidentul roman. Dacă autorii de manuale didactice nu prea știu lucrurile acestea, un frate unit, care vrea să ne determine la apostasie, ar trebui să le știe înainte de a-și făuri argumentele atât de hotărâtoare.

Argumentele acestea capătă un aer straniu când autorul nostru pomenește de revoluția dela 1848 ca rod al Apusului, de Kogălniceanu, Maiorescu și Eminescu, cari tot în Apus s'au pregătit, de războiul dela 1918, pe care l-am câștigat ca aliați ai Apusului, de învățării noștri, cari s'au pregătit în laboratoarele occidentale, — toate ca să ne demonstreze avantajile catolicismului asupra ortodoxiei. Autorul blăjean confundă în mod regretabil romano-catolicismul cu spiritul laic, adesea ateu, și anticlerical totdeauna, la care s'au format bărbații României moderne, mai toți atinși de molima intelectuală a timpului, pe care a combătut-o din răspuleri însuși romano-catolicismul! Pentru Dumnezeu, frați blăjeni, nu ne mai fermecați, vă rugăm, cu asemenea argumente!

Afară de acestea, Blajul ține cu eroism la un alt argument, pe care l-a fabricat ad hominem. El zice: catolicismul e latin și roman; noi, fiind latini, e de rigoare să trecem la credința papală. Dar cu acest argument cădem în pur rasism. Și e un paradox să constați că publicațiile unite sunt toate antirasiste, după chipul Vaticanului, dar cad subit în această eroare condamnată de Papa, când vor să ne măgulească orgoliul etnic pentru a ne capta. N'ar fi rău să-și ajusteze întâiu ținuta doctrinală până să facă apostolat papistaș printre noi.

În plus îi rog pe frații dela Blaj să mă creadă prietenește, momentul acestei recrudescențe propagandistice e foarte rău ales. Să nu uităm că suntem înclistați în războiu contra

ateismului iudeo-bolșevic. În timp ce soldații noștri sângerează pentru triumful crucii lui Hristos, în timp ce ei reîncreștinează, pe unde trec, un popor salvat din ghiara Satanei, e anacronic — ca să nu întrebuițezi alt termen, — să stai la Blaj și să vorbești de eminența romano-catolicismului față de această lume ortodoxă, încordată pe viață și pe moarte pentru sfânta ei credință. Dacă nu poți să te cutremuri de frumusețea sublimă a sufletului acestuia ortodox și a faptei mântuitoare, născute din energia și din sacrificiul lui, e mult mai prudent să te păstrezi în rezervă, prefăcându-te că nu vezi nimic.

Revista „Gândirea“

Desbaterile Sfântului Sinod.

Desbaterile din săptămâna trecută ale Sf. Sinod s'au referit la toate problemele cari agită viața și administrația noastră bisericească.

S'a pus la ordinea zilei chestiunea judecării preoților cari au luat parte la răsvrătirea din iarna trecută, stabilindu-se constatarea că în calitatea lor și de preoți și de cetățeni au contravenit disciplinei canonice și ordinii din Stat. Participarea unora, însă, nu trebuie să atragă odiul asupra tagmei preoțești, conștiința de misiunea ei duhovnicească, socială și națională.

S'a hotărât ca până la o definitivă aranjare, consistoriile spirituale vor funcționa ca organe de judecată facultative pe lângă chiriarii.

Problema bisericii basarabene și transnistriene a ocupat loc important între desbateri. S'a hotărât revenirea la titlul și rangul de arhiepiscopie a mitropoliei Chișinăului, girată azi de P. S. Efrem Enăchescu. Episcopia vacantă a Cetății-albe-Ismael este condusă provizor de P. S. Policarp. În privința Transnistriei, neputându-se proceda la organizarea bisericească înainte de definitivarea unei situații politice, s'a luat la cunoștință incredințarea Arhim. Scriban cu organizarea vieții bisericești de acolo.

Deosebit de important și demn de adâncă subliniere a fost expozeul I. P. S. arhiepiscop și mitropolit Nicolae al Ardealului despre însemnătatea învățământului religios-moral în școală. I. P. S. Sa a stăruiat asupra idealului către care trebuie să tindă școala românească formarea caracterului religios-moral. În centrul învățământului trebuie să stea acest principiu.

Numai școala încărcată de duh religios-creștinesc poate umple și întări inimile oamenilor; numai școala condusă în spirit religios-moral ne poate da caractere întregi, de oamei, așa cum ne lipsesc nouă pentru un progres real în toate domeniile vieții.

Di ministru al Culturii naționale și al Cultelor general Radu Rosetti, prezent la această espunere împreună cu membrii Sf. Sinod, deplin convinși de sinceritatea espunerii, au aplaudat pe I. P. S. Sa.

Sf. Sinod s'a mai ocupat în sfârșit de problema colportajului, de Institutul Biblic care a fost readus sub directă conducere a Sf. Sinod și de alte probleme curente.

Peripețiile unor finanțe*)

XVIII.

În anul 1934, când a fost instalat în scaunul episcopesc al Caransebeșului Prea Sfințitul episcop Dr. Vasile Lazarescu, începuseră să liurească primele semne ale unei destinderi financiare, încât situația nou alesului episcop promitea a deveni mai ușoară, de cum a fost cea a antecesorului său, care, după cum am arătat în câteva capitole premergătoare, a avut de a face cu crize, respectiv cu greutăți financiare, cum nu le-a cunoscut până atunci nici eparhia, dar nici țara.

Reforma supărăcioasă pentru mersul normal al finanțelor diecezei, care a fost conversiunea datoriilor agricole și urbane, în sfârșit ajunse în primăvara anului 1934 la o formă definitivă, spulberând orice nădejde de a se ajunge la stingerea în întregime a tuturor datoriilor.

Moștenind tinărul episcop Vasile la centrul eparhiei o stare financiară sănătoasă, i-a fost dată posibilitatea să continue politica de înfăptuiri, inaugurată de bătrânul arhieru Iosif.

Astfel vedem, că încă în primul an al păstoriei sale se întocmește un plan pentru zidirea a încă douăsprezece camere la „Vila Doboșan” din Băile Herculane, proprietatea episcopiei.

Lucrarea se execută în mare parte în același an, făcându-i-se într'una și zidirei existente o mulțime de îmbunătățiri în ce privește confortul, igiena și siguranța edificiului.

În primăvara anului 1935 se continuă și termină lucrarea, provăzându-se camerele de nou zidite cu mobilierul trebuincios, încât acum le stăteau mosafirilor la dispoziție 40 de camere complet mobilate.

*) Vezi Nrii. 10, 14, 16, 21, 24, 32, 33, 39, 45, din 1940, apoi Nrii. 1, 4, 8, 13, 16, 17, 22 și 30 din 1941.

Zidirea cea nouă inclusiv întregirea inventarului a costat în total jumătate milion lei, dovădindu-se a fi o investiție rentabilă.

Hotărând statul român să emită în condițiuni avantajoase un împrumut intern pentru acoperirea nevoilor de înzestrare ale țării, Consiliul eparhial, convins despre însemnătatea acestui împrumut, a semnat din banii disponibili ai eparhiei nominalul de 400.000 lei, voind prin gestul acesta să premeargă cu exemplu și să se numere între cei ce sprijinesc țara nu numai cu vorba, ci și cu fapta.

Dacă lipsa de credit, ca o urmare a lipsei de încredere, impozitele apăsătoare, mentalitatea specifică a debitorilor, care câștigase teren, apoi nesiguranța produsă de conversiunea datoriilor au fost tot atâția factori, care și în anul 1935 au stânjenit administrarea normală a averilor eparhiale. Anul 1936 se prezintă destul de mulțumitor, contribuind la liniștirea celor cu grija zilei de mâine prin aceea, că i-a suces să împărăștie atmosfera de criză, ce apăsa lumea din greu.

Anul 1936 înseamnă un pas hotărât pe drumul greoi al refacerii și normalizării vieții economice din țară, pentru că în acel an s'a înregistrat o înviorare pronunțată a activității pe teren economic.

Recolta agricolă mulțumitoare, producția industrială, favorizată de pedecele puse în calea importului, recunoașterea unei deprecieri a monedei naționale, care a dus la convențiunea de reevaluare a stocului metalic, încheiată cu Banca Națională, toate acestea au contribuit la intensificarea circulației bunurilor.

Înarmările și aprovizionarea cu alimente și materii prime a statelor cuprinse de frica unui apropiat război a contribuit atât la urcarea prețurilor produselor noastre de export, precum și la urcarea prețurilor interne.

Întâlnirea favorabilă de împrejurări a influențat în bine mersul finanțelor publice având repercusiune asupra tuturor încasărilor, ceea ce s'a simțit și la noi în eparhie.

După cum ne este cunoscut cei șase ani din urmă au împiedecat propășirea, îngrămind pe teren financiar o seamă de ruine, care trebuiau înlăturate pentru a deschide o perspectivă spre înaintare.

În jurul acestei probleme s'a creiat o atmosferă, în consecința căreia preocuparea de căpetenie a secției economice a Consiliului eparhial a fost în anul 1936 să termine cu trecutul, punând baza unui viitor prielnic pentru progresul finanțelor eparhiei.

Constatându-se din cuprinsul tablourilor compuse, că restanțele în arenda sesiunilor parohiale reduse și vacante se urcă la sume considerabile, s'a început o acțiune intensă pentru încasarea acestor restanțe, mai ales a restanțelor mai vechi.

Acțiunea aceasta a dus la bun rezultat, căci cei mai mulți debitori au achitat întreaga lor datorie pe baza legii conversiunii fără să fi fost improcesuați. De tot pușini au rămas, cari plătesc ratele în curs de 17 ani și numai ici-colea a rătăcit câte unul, care n'a satisfăcut multelor somații, cei i s'au adresat.

În chipul acesta aspectul cam mohorât al încasărilor s'a înseninat într'atât, încât conducerea episcopiei a fost îndreptățită a privi cu nădejde în viitor.

Ce privește pe debitorii particulari ai eparhiei, toți au ajuns la corent cu plățirea ratelor conform legii conversiunii. Numai comunele bisericesti, ajutate cu împrumuturi din fondurile diecezane, au rămas în restanță cu împlinirea obligamentelor luate la timpul său.

Aurel Moacă.

Predică

pentru Duminica a XIX-a după Rusalii

De Pr. Ilie Sirbu parohul Ruschii

Iubiților creștini!

Sfintele evanghelii ce se cetesc în Dumineci și sărbători în sfintele noastre biserici sunt pline de învățături folositoare pentru fericirea și mântuirea noastră. Datoria noastră a tuturor este, să le pătrundem cât mai bine înțelesul, să le cunoaștem în întregimea lor și apoi să ne îndreptăm toate faptele vieții noastre după învățătura lor.

Învățătura evangheliei lui Hristos ne poate servi de îndreptar în orice împrejurare a vieții ne-am afla, ea poate să ne fie busolă călăuzitoare în toată vremea pe marea viforoasă a vieții noastre. Și îndeosebi învățătura sfintei Evanghelii ar trebui introdusă într'o măsură mai mare și aplicată cu mai multă bunăvoință în marea masă a omenirii și îndeosebi între membrii Bisericii lui Hristos.

Evanghelia zilei de azi ne pune în vedere cea mai sublimă învățatură a Domnului nostru Iisus Hristos, învățătura dragostei și iubirii creștine, îndemnându-ne cu stăruință a pune în practică, în continuă lucrare, toate virtuțile mărețe ale facerii de bine, ale iubirii de dușmani și ale îndurării.

Veniți dar ca împreună să-i pătrundem cuprinsul, ca apoi cunoscându-l să-l folosim pentru fericirea noastră vremelnică și mântuirea noastră vecinică. Iubiților creștini! Omenirea din toate timpurile a avut anumite legi după cari și-a orientat viața și traiul de pe pământ.

Porunca dată de Dumnezeu străbunilor neamului omenesc în rai, a fost și ea o lege a voinții divine care trebuia îndeplinită. Neîndeplinirea legilor, călcarea ori disprețuirea lor atrage cu sine aplicarea sancțiunilor de constrângere și rigoare.

— Hristos Mântuitorul în timpul petrecerii sale în trup omenesc pe pământ a îndemnat pe toți concetățenii lui la ascultare și supunere, precum și la împlinirea conștiințioasă a tuturor legilor. Ne este îndeajuns de cunoscută atitudinea Sa față de ispititorii Săi răuvoitori în privința respectării legilor romane, pe cari îi face inofensivi împotriva sa, îi pune la punct și respect cu cuvintele: „Dați Cezariului cele ce sunt ale Cezariului și lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu”. (Matei 22. 21). — Cât despre Sine, Mântuitorul Hristos a spus-o răsopic și categoric: „N'am venit să stric legea, ci ca s'o îndeplinesc.” Și că a îndeplinit-o, ne-o arată lămurit și sfânta Evanghelie a zilei de azi, căci până ce în legea veche se spunea: Să iubești pe aproapele tău, dar și „dinte pentru dinte,” Hristos Mântuitorul completează această lege, o desăvârșește prin porunca iubirii creștine căci zice: „Iubiți pe dușmanii voștri, faceți bine și dați împrumut, fără să nădăjduiți nimic în schimb, și răsplata voastră va fi multă și veți fi fiii Celui preainalt” (Luca 6. 35).

Iubiților Creștini, a iubi pe cel ce te iubește, a face bine celui ce ți-a făcut bine, ori aștepti să-ți faci, cu un cuvânt ceiace ție nu-ți place altuia n'ai de ai face, a fost o datorie a omenirii din cele mai îndepărtate, vremii, căci și învățăturile din legea veche îndatorau și obligau pe oameni de a se iubi întreolaltă. Da, dar această datorie a iubirii — în vremea de demult — era condiționată, era îngrădită de restricțiuni și nedeplină.

Oamenii timpurilor vechi se ajutau, își făceau bine, se împrumutau și așa mai departe, dar acestea toate le săvârșeau îmboldiți de firea lor omenească și în așteptarea revanșei aici pe pământ. La o răsplată mai înaltă, la răsplata cerească ori fericirea vecinică nu se gândeau, căci tot ce făceau, o făceau nu pentru Dumnezeu, ci pentru folosul lor vremelnic și fericirea lor pământească.

— Hristos Mântuitorul ne învață, că iubirea noastră trebuie s'o estindem mai departe. Binele ce-l facem în viața aceasta, să-l facem din iubire și dragoste către Dumnezeu și poruncile lui sfinte.

N'ajunge să faci numai ceiace firea ta omenească îți dictează să faci, pentru că de-o asemenea purtare au făcut dovadă și păgânii, ba chiar și criminalii cei mai temuți și mai ordinari. Și cei mai împetriți oameni la inimă și chiar și păcătoșii păcătoșilor au în sine a lor o pornire firească de a răspunde cu bine pentru bine. Această calitate a firii omenești învederează deplin în om schinteia originii dumnezeiești din el.

A face numai ceiace firea omenească îți permite și dictează să faci, ar fi o condamnare regretabilă a ființii omenești și o retrogradare a omului la starea primitivă dela începutul existenței sale. Și așa ceva nu se poate admite pentru că numai dobitocul a rămas aceea ceiace a fost dela începutul existenței lui în lume. Omul a progresat pe toate terenurile vieții. Dumnezeu a sădit și a înzestrat pe om cu puteri, cu ajutorul cărora omul a mers înainte pe toate căile vieții. Astăzi omul stăpânește pământul, apa și văzduhul, ceiace la începutul existenței lui n'a putut-o face.

Prin opintiri și măsuri titanice omul a atins culmi înalte de perfecțiune și a realizat progrese uimitoare în toate domeniile vieții și pe toate terenurile. Și dacă omul o mers așa de departe — cu ajutorul puterilor sădite în el de însuși Dumnezeu — de și-a cultivat aproape toate calitățile firii omenești, apoi nu-i permis și nu se poate admite, ca iubirea ca și calitate a firii omenești să fie lăsată în lăncezeală și părgănire.

(Urmează)

Recenzie.

Protoiereu Dr. Gh. Cotoșman, Episcopia Caransebeșului până în pragul sec. al XIX-lea, Caransebeș 1941, VIII + 202 pp., prețul 200 Lei. De: Prof. C. Rudneanu.

Prea C. Sa. Prot. Dr. Gheorghe Cotoșman, profesor la Academia Teologică din Caransebeș, ne dă o monografie completă a Episcopiei Caransebeșului până în pragul secolului al XIX-lea. Lucrarea Sf. Sale este dedicată iluștrilor săi profesori dela Facultatea de Teologie din București.

O monografie istorică a episcopiei Caransebeșului din timpurile cele mai vechi era de mult așteptată. Și nu este o întâmplare că ea apare tocmai acum, scrisă tot de un preot-prof. adânc cunoscător al istoriei din Banat. Lucrarea Prot. Dr. Gh. Cotoșman, care apare la 75 ani dela restaurarea episcopiei Caransebeșului, „este un pios omagiu adus memoriei celor ce prin lupta și strădania lor au izbutit să readucă la viață una din instituțiile de bază ale românimii bănățene.“

Lucrarea istorică - bisericească a Prot. Dr. Gh. Cotoșman, se deosebește cu totul de cele apărute până acum. Deși s'a scris mult și bine despre episcopia Caransebeșului, dar o încercare strict științifică, cu investigații noi istorice, cu o lungă interpretare nu s'a făcut.

Pentru întâia dată în istoria bisericească a Banatului se întrebuițează izvoarele sârbești, istoriografia sârbească, cronici și alte documente referitor la Banat. Se face o legătură amplă și se dau lămuriri nouă istoriei bănățene. *Și aceasta este un lucru deosebit de important.*

Lucrarea e împărțită în IX capitole, începând cu istoricul orașului Caransebeș, trecutul acestui oraș discutat din punct de vedere politic și administrativ, apoi bisericesc, făcând cele mai vechi amintiri istorice și insistând asupra numelui și originii acestui oraș românesc din Banat. Arată apoi istoricul comunității romano-catolice, calvine și viața bisericească ortodoxă ce s'a înfiripat în Caransebeș din timpurile cele mai vechi.

Cap. II-lea cuprinde episcopia Caransebeșului în sec. XV-XVI. Dela Fartenie la Vlădica Teodor. Propaganda calvină și reprezentanții ei în legătură cu Caransebeșul sunt amintiți, cu operele ce le-au lăsat. Amintim discuția largă ce o dă Prot. Dr. Gh. Cotoșman, privitor la Vlădica Teodor, arătând părerile istoricilor români și streini, la sfârșit argumentând, că a fost *român și a avut majoritatea absolută a credin-*

cișilor în Episcopia Caransebeșului (pag. 66) v. și discuția pp. 53-67.

Cap. III. Episcopia Caransebeșului în sec. al XVII. Dela Vlădica Teodor la Spiridon Știbița. O deosebită importanță i-se dă *Mitropoliei Timișorii și episcopiei de Lipova* (pp. 68-83).

Cap. IV. Eparhia Caransebeșului sub episcopii Spiridon Știbița și Isaia Diacovici. Reorganizarea eparhiilor române bănățene după imigrarea în Ungaria a *patriarhului Arsenie III Cernoevici al Ipecului* (pp. 83-104).

Cap. V. Biserica ortodoxă din Banat, dela pacea din Passarovitz până după cea din Belgrad. Propaganda catolică amintită pe larg și Sinodul din Timișoara, dela 1721 (pp. 104-118).

Cap. VI. Urmașii lui Spiridon Știbița la Caransebeș. Vlădica Moise Stanoevici. Urmașii lui Isaia Diacovici la Timișoara — Ienopolea, până la Nicolae Dimitrievici (pp. 118-133).

Cap. VII. Urmașii lui Moise Stanoevici, a Maxim Nestorovici și Nicolae Dimitrievici. Propaganda unionistă. „Misionarul“ Petronie Popovici și Petronie de Segarcea, b) Episcopul caransebeșan Eutimie Damianovici și Isaia Antonovici al Aradului (pp. 133-134).

Cap. VIII. Episcopul Ioan Georgevici al Caransebeșului. E interesant actul congresului dela Carloviț, care s'a deschis în prezența comisarului imperial - regal, *Anton Hadik*. A fost ales ca mitropolit *episcopul Ioan Georgevici* al Caransebeșului (pag. 152 sq.), v. și facsimilul protocolului Colegiului electoral. *Documentul e de mare valoare, pentru că ne desvăluie străvechea episcopie ortodoxă română a Caransebeșului.* El confirmă existența episcopiei de Caransebeș și neexistența unei eparhii paralele a Vârșetului. Dela Ioan Georgevici ne-au rămas multe antimise, din care se vede titlatura ce o purta: „*al Caransebeșului, Vârșetului, Lugojului, Orșova — Mehadiei și al celorlalte părți*“ (pagina 158).

Cap. IX. Episcopul Vichentie Popovici al Caransebeșului; mutarea Scaunului-episcopal la Vârșef.

După Regulamentul illiric [dat și pentru Români] din 27 Sept. 1770 în eparhia Caransebeșului erau 9 protopopiate; Congresul național din 1774 a redus numărul lor la (șase); Vlădica Vichentie Popovici era să fie linșat, în momentul când, la 26 Oct. 1777, publică în fața credincioșilor români și sârbi din Vârșef „*Regulamentum privilegiorum*“ al doilea. El încearcă să potolească răscoala poporului, adresându-se protopopilor (pp. 163-164 sq.). Piatra comemorativă cu inscripția latină, arată că,

Între anii 1774-1780, Vichentie Popovici e cunoscut ca episcop al Caransebeşului, chiar în comunele din apropierea Vârşeşului, unde s'a aflat piatra comemorativă (pagina 194). V. și clișeu delat pagina 177.

Urmează lista episcopilor și mitropoliților ortodocși din Banat, a) episcopii de Caransebeș, b) episcopii și mitropoliții Timișorii, c) episcopii Lipovei, d) episcopii de Becicherec (pp. 184-185). Bibliografia cu 170 autori români, germani, sârbi, unguri, latini etc, (pp. 186-191). apoi urmează indicile bibliografic (pp. 194-201),

Monografia istorică — bisericască a Episcopiei Caransebeşului, lucrată cu deosebit talent, de Prof. prof. Dr. Gh. Cotoşman, face dovada unei munci serioase, de aceea ca teză de doctorat în Sf. Teologie dela Bucureşti, a fost apreciată de profesorii Fucultății cu „magna cum laude“.

Lucrarea aceasta umple un gol, și dezleagă atâtea puncte întunecate și controversate ale istoriei bisericesti din Banat.

Ea este dovada unei vechimi de viață organizată bisericască ortodoxă și de suflare românească. O recomandăm tuturor acelor cari se ocupă de viața bisericască a Românilor ortodocși.

S T I R I

Hirotiesire de protopop. Marți în 28 Octomvrie a. c. a fost hirotiesit intru protopop de cătră P.S. Episcopul nostru Veniamin, părintele Victor Popoviciu din Sătul-nou, ales și confirmat protopop al *Panciovei*. Cunoscând activitatea de până acum a părintelui Victor Popovici pe teren pastoral, național și cultural, ca și bunele aprecieri de cari se bucură pretutindeni, avem convingerea că protopopiatul Panciovei are la conducere un bărbat devotat și cu pricepere în a-și conduce naia oricâte ar fi pericolele și strămtorările!

Doctor în Teologie. Dupăce în toamna trecută și-a dat examenele cu distincție, preotul Marcu Bănescu și-a luat zilele acestea și doctoratul în teologie cu „distincție“. Tânărul doctor este preot în Anina, binecunoscut nouă ca un păstor model, iar dincolo de granițele eparhiei l-a popularizat scrisul său, plin de miez și de talent, împărtășit prin Foia Diecezană sau alte publicații. În încordarea pe care timpurile ni-o impun și pe plan religios-bisericesc, nădăjduim a avea în părintele Dr. Marcu Bănescu un pion din cei mai valoroși. Bucuria de azi a sfinției sale este și bucuria noastră: i-o împărtășim din plin!

Conferința catihetică dela Boșca-montană.

Deși nu toți preoții și-au ținut de datorie să participe, conferința catihetică dela 23 Octomvrie a grupat preoții unui protopopiat la muncă serioasă. Lipsa îndelungată a unui titular și întrelăsarea în general a astor fel de conferințe nu s'au constatat în desfășurarea celeia de acum o săptămână, ținută la sediul protopopiatului. Lecțiile model ale preoților Ioan Franț din Terova și Alexandru Ursache din Iersig au reușit; în critica ce și-au făcut singuri au remarcat totuși unele omisiuni, ceilalți preoți învață și ei, își reînnoiesc cunoștințele, cu toții și le întregesc. Prezența subinsp. școlar D. Zgriban și Păunescu precum și a întregului corp didactic sporesc atmosfera de solemnitate și seriozitate a evenimentului școlar. Păr. Protopop Dr. N. Iorgovan recapitulând punctele cardinale din sistemul petagogic Herbart-Zillerian arată de ce trebuie să insistăm a rămânel a acest sistem, respectiv metod pedagogic. Dl. Zgriban a găsit prilej să-și exprime bucuria și recunoștința că preoții deschid larg porțile școalelor, colaborând armonic în atelierul care formează caracterele româneșt.

Pomenirea Eroilor. Dumineca trecută s'a făcut și în orașul nostru pomenirea eroilor căzuți în lupta contra bolșevismului. După sfânta liturgie dela biserică noastră catedrală s'a oficiat un parastas de soborul preoților: I. Suru, I. Firca, T. Dobromirescu, C. Pițgoi și St. Bololoiu al Armatei, protodiaconul T. Roșca și diaconul Dr. M. Chialda. Părintele Ștefan Bololoiu a glorificat vitejia ostașului român în care străfundurile credinței au luat forme de eroism epopeic atunci când i-a fost dat să lupte împotriva dușmanilor lui Dumnezeu și a cetro-pitorilor giei noastre românești. Jerfa vieții lor va rămâne stălp viu de foc pentru toate generațiile de români...

„Jeanne d'Arc“ a fost titlul conferinței dlui Marcel Fontaine inspector al misiunii culturale universitare franceze în România, ținută în limba franceză Miercuri în sala Casinei Române. Conferința a fost precedată de cuvântarea dlui Augustin Muntean în legătură cu conferențiarul și cu programul viitor al Cercului de studii francez din Caransebeș.

Cu o vervă din cele mai captivante distinsul conferențiar, binecunoscut publicului nostru, a lăsat să defileze înaintea auditoriului faptele și viața de erou a Fecioarei din Orleans, pe cari le-a comentat din toate punctele de vedere. Ioana a fost cea dintâi precursoră a ideii naționale în Europa. Constatarea, în sfârșit, că ea a servit un ideal — pe însuși Dumnezeu, cum singura credea — e valabilă și prin consecințele acțiunii ei. Căci idealul triumfă totdeauna.

Domnul M. Fontaine a adus binemeritate laude și mulțumiri dlui prof. R. Papavoine, Aug. Muntean și S. Boșcai cari contribue la menținerea și propagarea culturii și spiritului francez în orașul nostru.

„Grănicerii Bănățeni și Comunitatea de avere“ este titlul unei monografii de peste 600 pagini, scrisă de către dl. Antoniu Marchescu, doctor în drept, și avocat în Caransebeș. Mănuitor de condei, care a descifrat multe epizoade demne de nemurire din viața grănicerilor săi, în această monumentală carte compăre și ca un fin analist al atâtor stări din trecut pe cari le redă uneori cu multă artă, alteori cu neîntrecută competență de jurist și economist. Vom face, curând, o recenzie amănunțită acestei lucrări cu adevărat unice în viața grănicerească; până atunci o anunțăm cu plăcere ca pe o apariție vrednică de toată lauda și admirația.

Note oficiale

Nr. 5325 B. 1941.

Din partea Sfântului Sinod ni-se trimite adresa cu Nr. 2226 din 11 Octomvrie a. c., care este de următorul cuprins :

„Cu frățească dragoste Vă aducem la cunoștință că Sinodul Permanent, în ședința sa dela 9 Octomvrie a. c., luând în discuție cazul semnalat de Sf. Episcopie a Argeșului, că în unele părți ale țării familiile ostașilor decedați în războiu cer ca să li se îngăduie a li se oficia acasă slujba înmormântării acestor eroi, chiar cu procesiunea obicinuită de acasă, la biserică și apoi la cimitir, cu coșciuge, ca și când decedatul ar fi de față, a hotărât să se comunice tuturor eparhiilor că nu se pot admite asemenea practici, întrucât ele ar însemna o parodiare a slujbei înmormântării și ar atrage o scădere a nivelului religios.

Ca atare Vă rugăm să dispuneți ca orice cerere veți primi în această privință să fie respinsă, întrucât Biserica își are rânduiala parastasului pentru morții cari nu sunt de față și care în fond nu este altceva decât slujba înmormântării pe scurt.

Ceeace se aduce la cunoștință On. Preoțimi parohiale spre conformare.

Caransebeș, din ședința Consiliului eparhial, ținută la 16 Octomvrie 1941.

Episcopul: **† VENIAMIN** Consilier referent: **Prot. R. G. Ancușa**

Nr. 4260 Sc. ex. 1941.

În legătură cu cele publicate în nota oficială din 28 Iulie a. c. Nru de față apărută în Foia Diecezană, Nrii 33 și 34 — se aduce la cunoștința elevilor școlii eparhiale de cântăreți bisericești, ca și a acelor cari doresc să se înscrie în această școală, că amăsurat hotărârilor luate, pe lângă taxa anuală de internat (Lei 9000), elevii vor aduce pentru întreținerea lor în internat următoarele alimente:

Făină de grâu	120 kg.
„ porumb	150 „
Cartofi	75 „
Fasole	20 „
Untură	10 „
Ouă	40 bucăți

Ceeace conducătorii Oficiilor Parohiale să aducă la cunoștință celor internați, observându-se că toți elevii școlii sunt obligați să locuiască în internat.

Caransebeș, în 1 Noemvrie 1941.

Episcopul: **† VENIAMIN** Consilier referent: **Nicolae Cornean**

Concurs

Consiliul parohial din comuna Dragomirești protopresbiteratul Lugojului, publică concurs pentru ocuparea parohiei de clasa III, devenită vacantă prin pensionarea preotului Ioan Jurca, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foia Diecezană“.

I. Beneficii :

1) Sesiunea Parohială contrasă în extindere de 64 jugăre:

- 2) Un intravilan de 100 st. □ ;
- 3) Un intravilan de 800 st. □ ;
- 4) Stola uzitată.

Nefiind casă parohială, alesul se va îngriji singur de locuință.

II. Indatoriri :

Preotul este îndatorat a-și îndeplini toate datorințele preoțești și pastorale. A predica regulat în fiecare Duminică și sărbătoare și a catehiza la școala primară fără altă remunerare.

Toate impozitele după toate beneficiile de mai sus cad în sarcina preotului.

Cei ce doresc să ocupe acest post, întrucât ar avea cvalificația recerută pentru parohii de clasa III-a precum și binecuvântarea Prea Sf. Părinte Episcop eparhial, își vor înainta cererea adresată consiliului parohial din Dragomirești, prin Prea On. Oficiu protopresbiteral la Lugojului.

Reflectanții se vor prezenta cu prealabila încuviințare a Prea On. Domn protopresbiter tractual în sf. biserică din Dragomirești, spre a-și arăta dexteritatea în tipic, cântare și oratorie nu însă în ziua alegerii.

Dragomirești, din ședința Consiliului parohial, ținută la 17 August 1941.

Președinte: **Ioan Jurca m. p.** Secretar: **Ilie Bărban m. p.**

În conțelegere cu protopresbiterul: **Dr. Aurel Mihaescu.**

Nr. 4429 B. ex. 1941.

Acest concurs se aprobă și publică cu aceea că — în baza aliniatului ultim al §-ului 29 din Regulamentul pentru parohii și în baza decisului consistorial ddto 3 Martie 1914 și respective 14 Aprilie 1914 Nr. 3058 B. Ex 1914, ridicat și la valoare de conclaz sinodal cu concluzul Nr. 33 ex. 1914, Nr. 358/1928 13 Noemvrie 1929 — se enunță obligamentul credincioșilor de a presta și birul parohial, care este o parte integrantă și legală a dotațiunii preoțești.

Caransebeș, din ședința consiliului eparhial ținută în 4 Octomvrie 1941.

Episcopul: **† VENIAMIN** Consilier referent: **Prot. ic. stfor R. G. Ancușa**

În baza ordinului Ven. Consiliu eparhial Nr. 4498 B. ex 1940, se publică concurs, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană” pentru postul de preot la parohia ort. rom. de cl. I., din comuna Iam, protopresbiteratul Bisericii-albe, devenită vacantă pe urma pensionării preotului Ștefan Otonoga.

I. Beneficii:

1. Sesiunea parohială în estenziune de 32 jughere
2. Casa parohială cu supraedificate.
3. Venitul stolar uzitat.

II. Indatoriri:

Preotul ales este obligat a-și împlini toate datorințele preoțești și pastorale, a predica regulat în fiecare Duminică și sărbătoare și a catihiza la școala primară, fără nici o altă remunerație.

Toate impozitele după beneficiile de mai sus cad în sarcina preotului ales.

Cei ce doresc să ocupe acest post, întru cât vor avea cvalificațiunea recerută pentru parohii de cl. I., precum și binecuvântarea P. S. S. Episcopului eparhial să-și înăpinteze cererile adresate consiliului parohial ort. rom. din Iam prin Prea On. Oficiu protopopesc al Bisericii-albe.

Reflectanții se vor prezenta pe lângă prealabila încu-noștințare a Prea On. Domn protopresbiter tractual, în vreo Duminică sau sărbătoare în sf. biserică, spre a-și arăta dexteritatea în oratorie, tipic și cântare, însă nici decum în ziua de alegere.

Iam, din ședința consiliului parohial, ținută la 27 Februarie 1941.

Președinte : L. S. Secretar :
Iancu Berlogea Toma Surlaş
adm. par.

Nr. 866 ex. 1941.

În conțelegere cu Oficiul protopopesc:

Ioan Oravițan.
protopop.

Nr. 2300 B. ex. 1941.

Acest concurs se aprobă și se dă spre publicare cu aceea — că în baza aliniatului ultim al §-ului 29 din Regulamentul pentru parohii și în baza decisului consistorial dtdo 3 Martie 1914 și respective 14 Aprilie 1914 Nr. 3058 B, ridicat și la valoare de concluz sinodal cu concluzul Nr. protoc. 33 ex. 1914, precum și avându-se în vedere decisiunea Consistorului mitropolitan Nr. 358/1928 din 13 Noemvrie 1929 — se enunță obligamentul credincioșilor de a presta și birul parohial, care este o parte integrantă și legală a dotațiunii preoțești.

Caransebeș, din ședința Consiliului eparhial ținută în 15 Mai 1941.

Președ. Cons. eparh:
Prot. R. G. Ancușa
cons. ref. eparh.

Secretar :
Pr. Petru Toma

În baza ord. Ven. Cons. eparhial No. 2836 B. din 28 Mai 1941 se publică concurs pentru ocuparea postului de paroh, la parohia vacantă de clasa I din comuna Lăpușnicul-Mare protopresbiteratul Mehadiiei cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană” pe lângă următoarele :

Beneficii:

1. Una sesiune parohială constătătoare din 32 jughere pământ arabil și lânțe.
2. Salar de 300 Le anual plătit în rate lunare ca o răscumpărare a stolei dela botez și înmormântări.
3. Locuință în natură împreună cu grădina de legumi.
4. Alte venite conform uzului.

II Indatoriri:

1. Preotul ales este obligat a-și îndeplini toate indatoririle preoțești și pastorale, a predica regulat în Duminici și sărbători și a catehiza în școala primară fără nici o altă remunerație.
2. Toate impozitele după beneficiile de mai sus cad în sarcina preotului.

Doritorii de a ocupa acest post să-și trimită cererile **adjustate** cu documentele prescise Prea Onor. Oficiu protopresbiterat ort. rom. al Mehadiiei la Orșova, adresate către consiliul parohial din Lăpușnicu-Mare, având și învoirea Prea Sfințitului Episcop.

Reflectanții se vor prezenta în Sf. biserică în vre-o Duminică sau sărbătoare spre a-și arăta dexteritatea în oratorie, în cântare și tipic cu prealabila încuviințare a Prea Onor. Protopresbiter tractual, dar nicidecum în ziua alegerii. Lăpușnicu-mare, din ședința consiliului parohial ținută la 17 August 1941.

Președinte : Pr. Ioan Goanță inv. dir. A. Zaberca
adm. par.

Secretar:

În conțelegere cu mine:

Ioșif Cămpianu
protopresbiter.

2-3

La Librăria Diecezană din Caransebeș

se află de vânzare:

Smirna kgr. à 440 lei,
Tămăie (lacrimă) „ „ 340 „